

derfor stemme imod den foreslaede nye § 16.

Grundtvig: Den ærede Rigsdagsmand, som ifødt talte, fandt blandt de mange andre Anstødsstene i Endringsforslaget, som foreligger, den, at der ikke var givet en Forklaring over, hvad der skulde forstaaes ved Børn, men han kunde lige saa godt have anset over, at der ikke var sat en forsvarelig Grændse for, hvad der skal forstaaes ved Husstru. Med stor Forundring, forsaavidt idet Ord kan lade sig anvende i en saadan Sammenhæng, hørte jeg ogsaa, at han endnu mere end den ærede Ordfører frygtede for den store Fare, der skulde være ved at give en saadan Frihed, og han meente, ubegribeligt nok, at om end denne Frihed kunde staae endee Mennesker et Erhverv, de ellers maatte savne, og derved befrie Communen fra at søde dem, saa vilde efter hans Mening denne Frihed gjøre, at Andre ikke kunde bestaae og at disse vilde falde paa Fattigvæsenet. Denne Modsigelse gaaer over eller under min Forstand. Forøvrigt skal jeg dog anmærke en Ting og det er, at naar man ikke ved denne Paragraph idog til en vis Grad vil give Folk Frihed til at ernære sig med egne Hænder, skjøndt Arbeidet hører under, hvad man kalder Haandværk eller Fabrik, da er det en Gaan mod Mennesket, at man der har villet have en saadan Paragraph i Loven, der nævner denne Næringsfrihed, som jo holdt op at være Næringsfrihed, naar man ikke maatte tage Betaling for sine Hænder Arbeide, thi deels maa dog vist Lovgivningen lade, som om den slet ikke kjendte Menneskets retfærdige og billige Krav paa en Smule Næringsfrihed, saalange den ikke vil tilfredsstille dette retfærdige og billige Krav, og deels veed jeg, at om end Juristerne sige, hvad jeg nu ikke kan modsigge, at det skal have været juridisk tvivlsomt, hvorvidt man hidtil havde Lov til i sit Huus og til sit eget Brug at gjøre Arbeide, som ellers henhørte til et vist Laug, saa har man dog i det virkelige Liv forudsat det og selv i min Tid er det ble-

ven afgjort ved en Høiesteretsdom, at en Snedker havde Lov til med sine egne Svende at reise et Plankværk og en Stillads ved sin egen Bygning, uagtet det var Lømmearbeide, og jeg mener, at deels som Følge heraf, og deels ifølge det, der har været bestandig Sædvane fra forrige Tid, maae vi dog antage den Deel af Arbeidet for at være frigtvet, som anvendes til det Huses eget Gavn og Fornødenheder, hvori det skeer. Dersom Thinget derfor vil have, at en saadan Bestemmelse om Ret til med egne Hænder at udføre det Arbeide, som ellers falder under Haandværksdrift, skal findes i Loven, saa tør jeg dog haabe, at det vil antage det Endringsforslag, som baade giver Loven Betydning, og som vi kunne være befyndte at have sat ind deri.

Himestad: I December Maaned 1855 stillede jeg med det høitærede Things Tilladelse en Forespørgsel til den daværende høitægtede Indenrigsminister, en Forespørgsel angaaende den dengang værende Trang paa Arbeide og den daværende Dyrtd. Jeg tillod mig dengang som et Middel til at afhjælpe denne Arbeidstrang og til at gaae Dyrtden imøde at antyde, om ikke Regjeringen turde paatage sig selv, inden der udkom en ny Næringslov, at give Arbeide med egne Hænder uden Medhjælp fri for Enhver. Det stillede sig for mig og for mange Tusinde, ja for den store Fleerhed af mine Medborgere, som om det var en saa naturlig Ret, at det vilde være urigtigt at berøve saa mange Medborgere den under den daværende Tingenes Tilstand. Dette havde dengang en overordentlig stor Betydning, thi man var dengang ved Laugene forhindret fra at arbeide med sine egne Hænder, nemlig paa Grund af de strenge Prøver og den skarpe Adskillelse, som Laugene gjorde mellem de forskellige Næringer og paa mange andre Maader; dette forhindrede altsaa den Enkelte fra at arbeide til Gavn for sig selv og Andre med sine egne Hænder. Nu derimod stiller Sagen sig noget anderledes, og jeg troer virkelig, at man fra begge Sider, idet man i Aften har omtalt denne Sag, har lagt for megen Vægt paa, hvad Følgen vilde blive deraf og hvad der vilde blive vundet